I sag 106/80

BERNARD FOURNIER, tjenestemand ved Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, med bopæl i Bruxelles, ved advokat Edmond Lebrun, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Ernest Arendt, 34b, rue Philippe-II,

sagsøger,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved Denise Sorasio, den juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af advokat Robert Andersen, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos Mario Cervino, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

hvori sagsøgeren har nedlagt påstande om, at sagsøgte tilpligtes at godtgøre ham de tab, han har lidt, og om, at sagsøgte ved beregningen af hans pensionsgivende tjenesteår tilpligtes at medregne visse perioder, hvorunder han har gjort tjeneste som såkaldt hjælpeansat,

har

DOMSTOLEN (første afdeling)

sammensat af afdelingsformanden G. Bosco, dommerne A. O'Keeffe og T. Koopmans,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: J. A. Pompe, assisterende justitssekretær

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder

Sagsøgeren, Bernard Fournier, blev ansat ved Kommissionen den 1. september 1964. Hans tjenesteforhold har været reguleret af en række på hinanden følgende kontrakter, og kan sammenfattes således:

a) en periode med en række kontrakter som hjælpeansat (1. september 1964-31. december 1968)

Fournier blev ansat som hjælpeansat på grundlag af en kontrakt af 12. august 1964 for et tidsrum af seks måneder fra den 1. september 1964; han blev indplaceret i kategori A, gruppe I og lønklasse 2, og med arbejdsopgaver som forskningsmedarbejder under Generaldirektoratet for forbindelser med tredjelande. Ved kommissionsafgørelse af 2. marts 1966 blev han tilknyttet Generaldirektoratet for det interne marked — direktoratet for »Industri, håndværk og handel« med virkning fra den 1. januar 1966. Hans kontrakt som hjælpeansat blev forlænget flere gange, senest den 10. juli 1968, med virkning til den 31. december 1968.

b) en periode med en række kontrakter som midlertidigt ansat (1. januar 1969-31. december 1971)

Fournier blev derefter ansat som midlertidigt ansat i henhold til kontrakt af 20. januar 1969 for et tidsrum af tre måneder fra den 1. januar 1969; han blev indplaceret i kategori B, lønklasse 1, løntrin 3, som kontorfuldmægtig. Som sådan var han tilknyttet Generaldirektoratet for økonomiske og finansielle spørgsmål.

Ved stævning indgivet den 21. april 1969 anlagde Fournier sag ved De europæiske Fællesskabers Domstol med påstand om annullation af Kommissionens stiltiende afvisning af hans ansøgning om fastansættelse i lønklasse A 4. Sagen blev afvist (dom af 13. maj 1970, B. Fournier mod Kommissionen, 18/69, Sml. 1970, s. 49, org.ref. Recueil 1970, s. 249).

Kontrakten af 20. januar 1969 blev forlænget gentagne gange, sidste gang den 3. juni 1971, med virkning til den 31. december s.å.

c) en periode med en række kontrakter som hjælpeansat (1. januar 1972-31. december 1972)

Da en yderligere forlængelse af denne sidste kontrakt ikke var mulig, jf. artikel 8, stk. 2, i vilkårene for de øvrige ansatte i Fællesskaberne, blev Bernard Fournier ved kontrakt af 11. januar 1972 ansat som hjælpeansat for en periode af tre måneder med virkning fra den 1. januar 1972; han blev indplaceret i kategori A, gruppe I, lønklasse 2, med henblik på at udføre forskellige undersøgelser. Som sådan blev han tilknyttet Generaldirektorat for udvikling. Denne kontrakt blev

først forlænget til den 30. juni 1972, siden til den 31. december 1972.

Den 4. december 1972 indgav Bernard Fournier i medfør af tjenestemandsvedtægtens artikel 90, stk. 1, en ansøgning til Kommissionen om en normalisering af hans tjenesteretlige stilling i form af fastansættelse i en stillingsgruppe, en lønklasse og et løntrin svarende til hans eksamener, kvalifikationer, erfaring, alder og anciennitet.

d) en periode med en kontrakt som midlertidigt ansat (1. januar 1973-30. april 1973)

Da hans kontrakt som hjælpeansat ikke kunne forlænges ud over den 31. december 1972 (jf. artikel 52 i ansættelsesvilkårene), traf Kommissionen den 21. februar 1973 afgørelse om at indgå kontrakt med Bernard Fournier om midlertidig ansættelse for en periode af fire måneder fra den 1. januar 1973; han blev indplaceret i lønklasse A 6, løntrin 3. Kontrakten blev underskrevet den 9. marts 1973, og Fournier blev tilknyttet Generaldirektoratet »Udvikling og samarbejde«.

e) fastansættelse

Ved afgørelse af 19. juli 1973 blev han i medfør af vedtægtens artikler 1, 29, stk. 2, 31, 32 og 34 udnævnt til tjenestemand på prøve pr. 1. maj 1973; han blev indplaceret i lønklasse A 6, løntrin 3, som fuldmægtig og tilknyttet Generaldirektoratet »Udvikling og samarbejde«, i direktoratet »Programmer og projekter inden for EUF«, afdelingen for »Uddannelse, praktikanttjeneste og møder«. Ved udløbet af hans prøvetid blev han pr. 1. april 1974 fastansat i sin stilling ved afgørelse af 25. april 1974. Den 1. juli 1975 blev han tilknyttet afdeling VIII-D-4, »Uddannelse«.

II — Skriftveksling og parternes påstande

I skrivelse af 29. marts 1979, som blev registreret i Kommissionens sekretariat den 30. marts 1979, forelagde Fournier i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 1, en ansøgning med krav om erstatning for de tab, han havde lidt som følge af Kommissionens tjenstlige fejl i forbindelse med hans karriereforløb. Dette krav blev afvist i skrivelse af 1. august 1979 fra generaldirektøren for personale og administration.

Som svar på afvisningen af hans ansøgning indgav Fournier i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 2, en klage, der blev registreret på sekretariatet den 25. oktober 1979. Heri krævede han dels erstatning for de tab, han havde lidt, dels at Kommissionen ved fastlæggelsen af hans pensionsrettigheder skulle medregne de perioder, han havde gjort tjeneste som hjælpeansat.

Ved udløbet af den i artikel 90, stk. 2, *in fine*, angivne frist indbragte Fournier den 28. marts 1980 nærværende sag for Domstolen.

Til støtte for sit søgsmål har han foreholdt Kommissionen, at hans ansættelsesforhold har været præget af uvished og utryghed, at han har været og fortsat er beskæftiget med ligegyldige opgaver, som end ikke svarer til hans indplace-

ring, og at Kommissionens forsømmelige adfærd har givet ham selv og hans familie dårligt helbred.

I mellemtiden traf ansættelsesmyndigheden den 19. maj 1980 afgørelse vedrørende den indgivne klage; afgørelsen blev meddelt Fournier den 22. maj 1980.

Kommissionen kom med sin afgørelse delvis Fournier i møde, for så vidt den i forbindelse med Fællesskabernes pensionsordning besluttede at medregne de perioder, hvor Fournier havde gjort tjeneste som hjælpeansat (1. januar 1966-31. december 1968 og 1. januar 1972-31. december s.å.). Det følger heraf, at Kommissionen for en del af den mellem den 1. september 1964 og den 31. december 1968 tilbagelagte tjenesteperiode (jf. ovenfor under a) og for hele tjenesteperioden mellem den 1. januar 1972 og den 31. december 1972 (jf. ovenfor under c) besluttede, at de pågældende kontrakter om hjælpeansættelse skulle betragtes som kontrakter indgået med en midlertidigt ansat, med enhver heraf flydende retsvirkning for beregningen af hans pensionsgivende tjenesteår.

I sin replik, indgivet den 30. december 1980, har sagsøgeren følgelig ændret sine påstande efter disse nye omstændigheder.

På grund af Domstolens kendelse af 7. maj 1980, hvori de forenede sager anlagt af hans hustru og børn (sagerne 114-117/79) blev afvist, har sagsøgeren i replikken, indgivet den 30. december 1980, anmodet Domstolen om først og fremmest at tage stilling til, om erstatningskravet kan antages til realitetsbehandling.

På sagens nuværende stadium har *Fournier* nedlagt følgende påstande:

A — Søgsmålet vedrørende erstatning for de lidte tab:

1. sagen antages til realitetsbehandling;

2. inden der tages stilling til realitetsspørgsmålet, genåbnes skriftvekslingen med henblik på udveksling af replik og duplik, og med henblik på den mundtlige forhandling;

B — Søgsmålet vedrørende pensionskravene:

3. det statueres, at alle kontrakter indgået mellem Kommissionen og sagsøgeren mellem den 1. september 1964 og 31. december 1965 skal betragtes som indgået med en midlertidigt ansat;

4. Kommissionen tilpligtes at tage den nævnte periode i betragtning ved beregningen af sagsøgerens pensionsgivende tjenesteår i relation til den fællesskabsretlige pensionsordning, og ved beregningen af hans tjenesteår i henhold til vedtægtens artikel 77, stk. 1;

5. Kommissionens afgørelse af 22. maj 1980 som svar på den af sagsøgeren den 25. oktober 1979 indgivne klage annulleres i samme omfang; om fornødent annulleres den stiltiende og senere udtrykkelige afvisning (1. august 1979) af sagsøgerens den 29. marts 1979 indgivne ansøgning samt den stiltiende afvisning af den ovennævnte klage;

6. Kommissionen tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

Kommissionen har nedlagt følgende påstand:

— afvisning og under alle omstændigheder frifindelse;

— sagsøgeren idømmes sagens omkostninger.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (første afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Sagen omhandler på sit nuværende stadium spørgsmålet om, hvorvidt erstatningskravene og kravet om medregning af perioden fra den 1. september 1964 til den 31. december 1965 ved beregningen af sagsøgerens pensionsgivende tjenesteår kan fremmes til realitetsbehandling.

III — Parternes anbringender og argumenter

a) påstanden om, at søgsmålet — for så vidt det vedrører erstatning for lidte tab — antages til realitetsbehandling

I svarskriftet har *Kommissionen* gjort gældende, at søgsmålet skal afvises, idet sagsøgeren den 21. april 1969 anlagde sag med påstand om annullation af Kommissionens stiltiende afvisning af hans ansøgning om fastansættelse som tjenestemand i lønklasse A 4 og med påstand om, at det statueredes, at han blev fastansat i lønklassen. Dette søgsmål blev afvist. Ligeledes forelagde sagsøgeren den 4. december 1972 i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 1, Kommissionen en ansøgning om normalisering af hans tjenesteretlige forhold i form af indplacering i en stillingsgruppe, lønklasse og løntrin svarende til hans kvalifikationer. Ansøgningen fik ikke det af sagsøgeren ventede udfald.

I forbindelse med nærværende søgsmål har sagsøgte indvendt, at sagsøgeren ikke via et erstatningssøgsmål kan opnå de samme fordele, som allerede er blevet afslået ham ved en afgørelse, som har været genstand for et annullationssøgsmål, som er blevet afvist, eller er afslået ved afgørelser, som ikke i rette tid er blevet anfægtet ved Domstolen.

I replikken har *sagsøgeren* herimod anført, at de fejl, han har foreholdt sagsøgte, udgør en helhed, og at visse af klagepunkterne fortsat eksisterer. Han har understreget, at de vigtigste af de tab, han har lidt, dvs. skaderne i forbindelse med hans helbredstilstand, ikke er af en sådan karakter, at en dom om annullation af den ene eller anden afgørelse havde kunnet træde i stedet for erstatning.

b) pensionskravene

I replikken har *sagsøgeren* først og fremmest understreget, at tvisten vedrørende pensionskravene — som følge af Kommissionens afgørelse af 22. maj 1980 — nu kun vedrører den periode fra 1. september 1964 til den 31. december 1965, hvor han var såkaldt hjælpeansat.

Han har gjort indsigelse imod, at Kommissionen har afvist at medregne hans tjenesteperiode fra den 1. september 1964 til den 31. december 1965 ved beregningen af hans pensionsgivende tjenesteår og ved beregningen af hans tjenesteår i henhold til vedtægtens artikel 77, stk. 1.

Han har til støtte herfor gjort gældende, at der foreligger en overtrædelse af ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Fællesskaberne, især artiklerne 2, litra

b), 3, 40, stk. 2, og 52, litra b), af grundsætningen om, at den lovbestemte kvalifikation af en aftale skal gå forud for parternes kvalifikation af aftalen, samt af principperne om billighed, ligebehandling, fordelende retfærdighed og god forvaltning.

Sagsøgeren har gjort gældende, at han også i den periode, hvor han gjorde tjeneste som såkaldt hjælpeansat, udførte vedvarende, klart definerede offentlige opgaver inden for Fællesskabet, hvorfor de kontrakter, der er indgået med ham i denne periode, må betragtes som indgået med en midlertidigt ansat (jf. dom af 1. februar 1979, sag 17/78, Deshormes mod Kommissionen, Sml. 1979, s. 189 ff.).

Kommissionen har anført, at den i medfør af Deshormes-dommen (dom af 1. februar 1979, sag 17/78, Sml. 1979, s. 189 ff.) har været berettiget til at undlade at medregne perioden fra den 1. september 1964 til den 31. december 1965 ved beregningen af sagsøgerens tjenesteår i henhold til vedtægtens artikel 77, stk. 1. I den pågældende periode har sagsøgeren nemlig — på grundlag af en kontrakt om hjælpeansættelse — overvejende udført midlertidige arbejdsopgaver som forskningsmedarbejder ved Generaldirektoratet for forbindelser med tredjelande, hvor han skulle foretage undersøgelser vedrørende Fællesskabets handel med tredjelande (bilag 8 og 9 i svarskriftet).

I replikken har *sagsøgeren* anført, at han i den omtvistede periode var tilknyttet Generaldirektoratet for forbindelser med tredjelande, hvor han arbejdede som forskningsmedarbejder, det vil sige, at han foretog undersøgelser vedrørende Fællesskabets handel med tredjelande.

Selv om han den 1. januar 1966 blev tilknyttet Generaldirektoratet for det interne marked, vedrører alle de senere forlængelser af hans kontrakter kun arbejdsbetingelserne, mens de øvrige bestemmelser i den oprindelige kontrakt af 12. august 1964 ikke blev ændret. En af disse bestemmelser angår beskrivelsen af arbejdets art: forskningsmedarbejder. Dette beviser ifølge sagsøgeren, at de arbejdsopgaver, han udførte før den 1. januar 1966, er af samme beskaffenhed som de arbejdsopgaver, han udførte efter dette tidspunkt. Og Kommissionen har erkendt, at de arbejdsopgaver, som sagsøgeren udførte efter den 1. januar 1966, var vedvarende, klart definerede offentlige opgaver inden for Fællesskabet.

Desuden var de arbejdsopgaver, som han udførte i denne periode, i 1972 underlagt en tjenestemandsstilling. De arbejdsopgaver, som sagsøgeren udførte i den pågældende periode, blev ikke alene overtaget af en tjenestemand, men de blev fortsat udført i 1972 (sagens bilag 74).

I duplikken har *Kommissionen* anført, at den af Deshormes-dommen (jf. ovenfor) udleder, at ved Fællesskabernes pensionsordning skal de tjenesteperioder, der er tilbagelagt på grundlag af en kontrakt om hjælpeansættelse, medregnes i følgende omfang:

1. Alle kontrakter om hjælpeansættelse skal betragtes som indgået med en midlertidigt ansat — uden hensyntagen til deres varighed — for tjenestemænd, der opfylder netop de betingelser, som Domstolen fremhævede i Deshormes-sagen, nemlig:

   — at de som hjælpeansatte udførte de samme arbejdsopgaver som

efter deres ansættelse som tjenestemænd eller deres ansættelse som midlertidigt ansatte i en fast stilling

og

— at de faktisk varetog funktioner svarende til en fast, ledig stilling inden for tjenestegrenen.

2. For så vidt angår de tjenestemænd, der ikke opfylder de under 1. nævnte betingelser, men som har gjort tjeneste som hjælpeansatte i mere end 12 måneder, gælder følgende:

— den del af hjælpeansættelsesperioden, der overstiger 12 måneder, og som går umiddelbart forud for ansættelsen som tjenestemand eller som midlertidigt ansat i en fast stilling, og hvor den ansatte har varetaget arbejdsopgaver, der helt svarer til de arbejdsopgaver, han varetog efter ansættelsen som midlertidigt ansat i en fast stilling.

Det fremgår imidlertid af en gennemgang af de forskellige dele af sagsøgerens karriere, at kun den ansættelseskontrakt, der blev indgået og siden forlænget, vedrørende perioden mellem den 1. september 1964 og den 31. december 1965, hvor sagsøgeren varetog opgaver som forskningsmedarbejder under Generaldirektoratet for forbindelser med tredjelande, retligt kan kvalificeres som en kontrakt indgået med en hjælpeansat.

De arbejdsopgaver, som sagsøgeren udførte i denne periode, var nemlig ikke »helt præcise varige offentlige opgaver, der er opført i en fællesskabsinstitutions organisationsplan, og hvis stilling er nævnt i en liste over stillinger«. Kommissionen ønskede blot midlertidigt at ansætte en »udefra kommende assistance« (på tysk »Aushilfskraft«) med henblik på udførelsen af administrative arbejdsopgaver af midlertidig karakter, især i forbindelse med en omfattende undersøgelse, der skulle udføres inden for Generaldirektoratet for forbindelser til tredjelande.

Det fremgår af de af sagsøgte fremlagte akter, at sagsøgeren fra den 1. september 1964 til den 31. marts 1966 og, under alle omstændigheder, til den 31. december 1965, hvor han blev genudnævnt, faktisk udførte administrative opgaver, der kunne udføres af en hjælpeansat. Kommissionen har bekræftet, at den i mangel af tilstrækkeligt præcise oplysninger om de arbejdsopgaver, som sagsøgeren varetog under Generaldirektoratet for det interne marked i perioden mellem dette tidspunkt og udløbet af hans ansættelseskontrakt som hjælpeansat, altså den 31. december 1968, antog, at disse arbejdsopgaver svarede til varige offentlige opgaver inden for Fællesskabet; på grundlag af en vid fortolkning af principperne i Deshormes-dommen antog Kommissionen også, at det samme gjaldt for hele den tjenesteperiode, som sagsøgeren havde tilbagelagt under Generaldirektoratet for det interne marked. Kommissionen har anført, at den ikke med rimelighed kunne gå videre.

IV — Mundtlig forhandling

Parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 2. juli 1981.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 15. oktober 1981.

Præmisser

1 Ved stævning indgået til Domstolens justitskontor den 28. marts 1980 har Bernard Fournier, tjenestemand ved Kommissionen, anlagt sag med påstand om, at Kommissionen dels tilpligtes at betale ham en erstatning på BFR 18 560 000 for de tab, han har lidt som følge af Kommissionens forsømmelige adfærd over for ham, og dels tilpligtes at medregne de perioder, hvorunder sagsøgeren har gjort tjeneste som hjælpeansat, dvs. fra den 1. september 1964 til den 31. december 1968 og fra den 1. januar til den 31. december 1972, ved beregningen af hans pensionsgivende tjenesteår i henhold til artikel 77 i tjenestemandsvedtægten (herefter benævnt vedtægten).

2 Sagsøgeren blev ansat ved Kommissionen den 1. september 1964 som hjælpeansat og blev fastansat i 1974 med virkning fra den 1. april s.å. Før han blev udnævnt til tjenestemand på prøve i lønklasse A 6, hvilket skete den 19. juli 1973, havde hans tjenesteretlige stilling været reguleret ved hjælp af 25 på hinanden følgende kontrakter, af hvilke en del var forlængelser af forudgående kontrakter. Han arbejdede således som hjælpeansat i kategori A under Generaldirektoratet for forbindelser til tredjelande fra den 1. september 1964 til den 31. december 1965, og under Generaldirektoratet for det interne marked fra den 1. januar 1966 til den 31. december 1968; derefter som midlertidigt ansat i kategori B under Generaldirektoratet for økonomiske og finansielle spørgsmål fra den 1. januar 1969 til den 31. december 1971; videre som hjælpeansat i kategori A under Generaldirektoratet for udvikling fra den 1. januar 1972 til den 31. december 1972, og endelig som midlertidigt ansat i lønklasse A 6 under Generaldirektoratet for udvikling og samarbejde fra den 1. januar 1973 til han blev udnævnt til tjenestemand på prøve.

3 Det er dette tjenesteforløb og omstændighederne omkring det, der ligger til grund for nærværende søgsmål; søgsmålets to dele rejser forskellige spørgsmål. Først behandles spørgsmålet om sagsøgerens pensionsrettigheder.

Pensionsrettighederne

4 I sin ansøgning i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 1, og i sin klage over afvisningen af ansøgningen har sagsøgeren gjort gældende, at den usikker-

hedstilstand, som Kommissionen udsatte ham for i den lange periode, hvor han var hjælpeansat, var retsstridig. Hans tjenesteperioder som hjælpeansat bør derfor betragtes som tilbagelagt af en midlertidigt ansat og bør følgelig medregnes ved beregningen af hans pensionsgivende tjenesteår i henhold til vedtægtens artikel 77, stk. 1.

5 Til støtte herfor har sagsøgeren påberåbt sig Domstolens dom af 1. februar 1979 (Deshormes, 17/78, Sml., s. 189), hvorefter ansættelsesvilkårene for hjælpeansatte, hvis formål er at få udført tidsbegrænsede opgaver — efter deres karakter, eller fordi stillingen ikke er fast besat — ved foreløbigt personale, ikke, uden at få karakter af misbrug, kan anvendes til i årevis at overlade varige opgaver til et sådant personale, der således ville blive anvendt på unormal måde med lang tids usikkerhed.

6 I sin besvarelse af sagsøgerens klage — efter udløbet af den i vedtægtens artikel 90, stk. 2, angivne frist og efter anlæggelsen af nærværende søgsmål — indrømmede Kommissionen, at de opgaver, som sagsøgeren havde varetaget i perioderne fra den 1. januar 1966 til 31. december 1968 og fra den 1. januar til den 31. december 1972, ikke var tidsbegrænsede opgaver i den førnævnte doms forstand. Kommissionen besluttede følgelig at tage disse perioder i betragtning ved beregningen af sagsøgerens pensionsgivende tjenesteår.

7 Sagsøgeren ændrede herefter i replikken sit krav, således at det nu omfatter perioden fra den 1. september 1964 til den 31. december 1965. Det afgørende er derfor, hvorledes de arbejdsopgaver, sagsøgeren varetog i denne periode, skal karakteriseres.

8 Ifølge Kommissionen udførte sagsøgeren i nævnte periode hovedsagelig midlertidige opgaver som forskningsmedarbejder under Generaldirektoratet for forbindelser med tredjelande, hvor han skulle foretage undersøgelser vedrørende Fællesskabets handel med tredjelande. Sagsøgeren har imidlertid fastholdt, at de arbejdsopgaver, han udførte i denne periode, overhovedet ikke adskilte sig fra de opgaver, som blev overdraget ham efter den 1. januar

1966; såvel før som efter dette tidspunkt var der tale om forskningsarbejde, hvor alene formålet hermed blev ændret.

9 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at den ovennævnte dom af 1. februar 1979 fastslog, at kriteriet for sondringen mellem hjælpeansatte og midlertidigt ansatte er, at den midlertidigt ansatte ansættes i en fast stilling i listen over stillinger, mens den hjælpeansatte, bortset fra situationen med konstitution, udøver en administrativ virksomhed uden at være ansat i en stilling i listen over stillinger, og at det karakteristiske for en kontrakt om hjælpeansættelse er den tidsmæssige usikkerhed, idet den kun kan anvendes for at sikre en midlertidig erstatning eller for at gøre det muligt at få udført administrative opgaver, der har foreløbig karakter, eller som opfylder et påtrængende krav eller ikke er klart defineret.

10 I den foreliggende sag har sagsøgeren ikke kunnet bevise, at de opgaver, han udførte mellem den 1. september 1964 og den 31. december 1965, svarede til en stilling i listen over stillinger. Kommissionen har til gengæld fremlagt flere skrivelser og noter, som generaldirektøren for forbindelser med tredjelande stilede til sagsøgeren i løbet af denne periode, og hvoraf det fremgår, at det arbejde, sagsøgeren var pålagt, hovedsagelig var af foreløbig karakter.

11 Sagsøgte må derfor frifindes for denne del af søgsmålet.

Erstatningskravet

12 Sagsøgeren har påstået, at han som følge af en række retsstridige og forsømmelige handlinger fra Kommissionens side, der har strakt sig over tidsrummet fra hans første ansættelseskontrakt til nu, har lidt betydelig skade. Denne skade vedrører især hans dårlige helbred, den ideelle skade som følge af hans hustrus og tre børns dårlige helbred, den ideelle skade som følge af en unormal, professionel karriere, indtægtstab på grund af manglende

forfremmelse, fastansættelse i lønklasse A 6 i stedet for A 4 og den ideelle skade som følge af de ligegyldige arbejdsopgaver, han fik overdraget.

13 I svarskriftet har Kommissionen bestridt, at søgsmålet kan fremmes til realitetsbehandling. Kommissionen har gjort gældende, at sagsøgeren ikke via et erstatningssøgsmål kan opnå de samme fordele, som allerede er blevet afslået ham ved en afgørelse, som har været genstand for et annullationssøgsmål, som er blevet afvist (dom af 13. maj 1970, Fournier, 18/69, Sml., 1970, s. 49; org.ref. Recueil 1970, s. 249), eller er blevet afslået ved afgørelser, som ikke i rette tid er blevet anfægtet ved Domstolen.

14 Eftersom tvisten mellem parterne herefter alene drejer sig om, hvorvidt denne del af søgsmålet kan antages til realitetsbehandling, har Domstolen (første afdeling) besluttet først at tage stilling til formalitetsspørgsmålet.

15 Afgørende herfor er de handlinger og undladelser fra Kommissionens side, som sagsøgeren har påberåbt i stævningen, og som ifølge sagsøgeren indebærer en retsstridig og forsømmelig adfærd.

16 I stævningen har sagsøgeren fremdraget følgende omstændigheder:

a) Kommissionen har fastholdt ham i en tjenesteretlig stilling, som har været af »rekordagtig usikkerhed og ustabilitet«;

b) sagsøgeren har måttet tåle »genvordigheder« med hensyn til sin indplacering, samt »degraderinger«;

c) han blev fastansat »i en lønklasse for nye ansatte«, dvs. i lønklasse A 6, altså en lavere lønklasse, end han var berettiget til;

d) Kommissionen har gennem en længere periode »misbrugt hjælpeansættelsesordningen«;

e) sagsøgeren har været offer for »chikane« og »trusler« fra Kommissionens side; Kommissionen har desuden kun overdraget ham ligegyldige arbejdsopgaver;

f) Kommissionen har undladt at tage hensyn til meddelelser fra flere læger vedrørende sagsøgerens og hans familiemedlemmers sundhedstilstand.

17 Det fremgår af en gennemgang af ovennævnte punkter, at de under f) anførte omstændigheder ikke udgør et selvstændigt grundlag for søgsmålet, men kun kan tages i betragtning i forbindelse med de øvrige punkter i sagen. For så vidt angår de under b), c) og d) nævnte omstændigheder, tilsigter de at godtgøre, at de individuelle afgørelser, som Kommissionen har truffet over for sagsøgeren, er ulovlige. Søgsmålet støttes for så vidt på den påståede ulovlighed af disse afgørelser og kan derfor ikke udskilles fra et annullationssøgsmål. Det må imidlertid bemærkes, at en tjenestemand, som ikke i rette tid har anfægtet en afgørelse, som ansættelsesmyndigheden har truffet over for ham, ikke kan påberåbe sig en påstået ulovlighed af disse afgørelser i forbindelse med et erstatningssøgsmål.

18 De samme argumenter kan imidlertid ikke gøres gældende med hensyn til klagepunkterne under a) og e). Den under e) påberåbte chikane kan bestå i blotte faktiske omstændigheder, der er uden forbindelse med de afgørelser, der er påstået ulovlige; under den efterfølgende skriftveksling vedrørende realiteten vil sagsøgeren få lejlighed til at gøre nærmere rede for sine anbringender desangående. Den omstændighed, at sagsøgeren har måttet befinde sig i en tilstand af usikkerhed gennem mere end 10 år, jf. under a), kan heller ikke nødvendigvis sidestilles med klagepunkterne over, at de individuelle afgørelser, der er truffet over for sagsøgeren, er ulovlige. Man kan nemlig ikke på forhånd udelukke, at den overdrevne brug af kontrakter om hjælpeansættelse har forvoldt andre tab end tabene i forbindelse med pensionsrettighederne, som nærværende dom har afgjort. Sagsøgeren bør derfor ligeledes have mulighed for at uddybe disse klagepunkter under den efterfølgende skriftveksling vedrørende realiteten.

19 Det følger af ovennævnte, at erstatningssøgsmålet må afvises, for så vidt det støttes på, at de afgørelser, Kommissionen har truffet over for sagsøgeren vedrørende hans fastansættelse, hans indplacering i lønklasse eller løntrin, hans ansættelse som hjælpeansat eller midlertidigt ansat, er ulovlige, men at søgsmålet ellers kan fremmes til realitetsbehandling i det i ovennævnte præmis angivne omfang.

Sagens omkostninger

20 Spørgsmålet om sagens omkostninger udsættes indtil den endelige afgørelse.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (første afdeling)

1. **Sagsøgte frifindes for påstanden om, at sagsøgerens tjenesteperioder fra 1. september 1964-31. december 1965 skal tages i betragtning ved beregningen af hans pensionsgivende tjenesteår i henhold til tjenestemandsvedtægtens artikel 77.**

2. **Sagen afvises, for så vidt den angår erstatning for tab som følge af afgørelser, som Kommissionen har truffet over for sagsøgeren, og som sagsøgeren har påstået ulovlige.**

3. **Sagen fremmes i øvrigt til realitetsbehandling.**

4. **Spørgsmålet om sagens omkostninger udsættes.**

Bosco O'Keeffe Koopmans

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 19. november 1981.

For justitssekretæren

J. A. Pompe

Assisterende justitssekretær

G. Bosco

Formand for første afdeling